

eramenta accedere. Quamvis morum reformatio
Veritatis triticum, sacramenta Christi suos pa-
runt fructus, & quidem uberrimos. Ipsi itaque
judices fedete, & sententiam dicite nam zizania
falsitatis immixta sunt veritatis grano.

V. Interim huic finem imponat doc-
tissimus, & piissimus Jesuita Cardinalis Bellar-
minus, qui epistolam ad nepotem suum hæc scri-
bit: Si quis velit in tuto salutem suam collocare,
is animo debet certam veritatem inquirere, & non
respicere quid MULTI (N. B.) hoc tempore dicant,
aut faciant. Et si rei certitudo non possit ad liquidum
apparere, debet omnino TUTORIEM partem sequi,
& nulla ratione, nullius imperio, nulla UTILITATE
temporalis (N. B.) propensa, ad MINUS tutam
declinare. Agitur enim de summa rei, cum de salute
aeterna tractatur. Et facillimum est (N. B.) con-
fessionem errorem aliorum exemplo inducere. Hæc
meditamina, à Confessariis.

LIBER XII.

De Sacramentis Extreme-Unionis, & Ordinis:

DE SIMONIA, ET BENEFICIIS.

DISSERTATIO I.

De Extrema-Unionione, & Ordine.

CAPUT I.

Propositiones damnatae, & laxæ recondentur, quæ
reliqua tria sacramenta Extreme-Unionis,
Ordinis, & Matrimonii re-
ferunt.

§. I.

Theses proscriptæ ab Alexandro VII. & Innocentio XI.

Alexander VII. damnavit sequentes.

22. NON est contra justitiam beneficia ecclesiastica
non conferre gratis: quia collator conferens
illa beneficia ecclesiastica, pecunia interveniente, non
exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro
emolumento temporali, quod tibi conferre non tene-
batur.

40. Est probabilis opinio quæ dicit, esse tantum
veniale osculum habitum ob delectationem carnalem,
& sensibilem, quæ ex osculo oritur, secus periculo
consensus ulteriori, & pollutionis.

Innocentius XI. proscriptis infrascriptas.

9. Opus conjugii ob culpam voluptatem exercitum
anni penitus caret culpa, ac defectu veniali.

45. Dote temporale pro spirituali non est simonia,
quandò temporale non datur tanquam pretium, sed
dantur tanquam motuum conferendi, vel efficien-
di spirituales, vel etiam quando temporale fit solum
gratuita compensatio pro spirituali, aut è contra.

46. Et id quoque locum habet, etiam si tempo-
rale fit principale motuum dandi spirituale; im-
mò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic

ut illud pluri affinetur quam rei spiritualis.

47. Cum dixit Concilium Tridentinum eos alie-
ni peccati communicantes mortaliter peccare, qui
nisi quos digniorer, & Ecclesie magis utiles ipsi judica-
verint, ad Ecclesiam promovent, Concilium vel pri-
mò videtur per hoc digniores non aliud significare
velle nisi dignitatem eligendorum, sumpto compara-
tivo pro positivo; vel secundo, locutione minus pro-
pria ponit digniores, ut excludat indignos, non ve-
rò dignos; vel tamen loquitur tertio, quando fit con-
cursum.

50. Copula cum conjugata, consentiente marito,
non est adulterium; adeoque sufficit in confessione
dicere, se esse fornicatum.

§. II.

Propositiones laxæ quorundam Casuistarum.

DEstinaveram nullas de matrimonio rescribere
re laxas opiniones, quod sint ad eò fecit, &
& horrendæ, ut legi sine scandalo vix possint.
Verum quia hæretici nobis improperant, à Ca-
sualibus catholicis multa propudiosa defendi; &
praesertim impius Petrus Basi plura eorum quæ
docet hoc in genere Thomas Sanchez, exaggerat;
idcirco paucas aliquas rescribam, ut calumnian-
tium hæreticorum ora obstruam, intelligentque,
minimè quorundam Casuistarum laxitatis pata-
doxa à gravioribus Theologis probari.

I. P. Claudius Lacroix lib. 3. part. 2. num.
1000. Gobat n. 10. putat in Germania licitum
esse in Monasteriis pro famulos vendere vitium,
& panem: id enim propriè non esse habere
tabernam, aut negotiari, sed sua vendere tran-
seuntibus.

II. PP. Salmanticenses tr. 19. c. 1. punct. 4.
num. 55. Dicendum igitur est, necessario re-
quiri ad contractum emptionis, & venditionis
quod traditio pecunie, vel alterius rei tem-
poralis fiat ex voluntate dandi illam ut pre-
tium, seu commensurandam illam cum rei spiri-
tualis, tantique æstimandi; quod fit per con-
tractum onerosum: hac tamen seclusa prima
voluntate, etiam si temporale datur animo consi-
quendi spirituale, non est pretium onerosum, sed
gratis, vel ex gratitudine, aut benevolentia,
etiam cum aliqua antidotalis obligationis im-
positione, nulla simonia committitur, five mu-
nus ante collationem rei spiritualis conferatur,
five post ipsam, five simul cum ipsa.

III. Idem Salmant. ibid. n. 56. Si aliquis
resignet beneficium in manibus Prælati, vel in
favorem alterius, sed cum eo animo, spe & in-
tentione ut alter ex gratitudine, & antidotali
obligatione, muneribus, donis, & obsequiis
correspondat, aliis sine tali spe non resignatu-
rus; sed neque intendens illum alia obligatione,
preter antidotalem obligare, nec pacto alio one-
roso, aut conventionis interveniente, quo
alium rigorè obligare intendat; non erit si-
monia.

IV. Idem Salmant. ibid. Idem est de eo
qui beneficium in manu Prælati, vel in favo-
rem

rem alterius resignat ea spe, & intentione ut
aliud pinguis ab Episcopo sibi conferatur, ali-
ter non resignaturus; si Superiore non alia,
preter antidotalem, obligatione astrictum re-
linquere intendat. Idem est in similibus casibus.
Valentia §. 3. Sotus art. 2. Rodriguez cap. 58.
Palaua punct. 4. Suar. Ugol. Sanch. Diana. Less.
Layman loc. cit. . . qui etiam addunt, id ve-
rum esse, etiam si distam spem verbi, vel scripto
exprimat Superiori: quia quod optare licet, etiam
verbis exprimere licet; & etiam licitum est pe-
tere ab alio quod ex naturali obligatione ten-
netur.

V. Idem Salmant. ibid. c. 2. punct. 7. n. 49.
Hinc etiam honestatur quod Monasteria nobi-
lium Monialium pinguiorem dotem, & majo-
rem summam pro ingressu sustentatione exi-
gant: quia quo sunt Monasteria celebriora, ma-
jores sumptus habent, & sic major summa, ut
dos, pro ingressu assignatur.

VI. Idem Salmant. ibid. n. 50. Ceterum si
preter dotem sustentationis amplius recipere,
aut autem Moniales, vel quia ingressura est
minus nobilis, vel deformis, vel alia infamia,
vix excusari posse à simonia, inquit Sanch. lib.
2. c. 3. dub. 22. n. 7. quod verum judicamus
nisi forte (N. B.) inde Monasterio aliquod deri-
ventum eveniat vel in honore, vel in aliis rebus
temporalibus: quia hoc compensari per incremen-
tum dotis licetè potest; sicut in matrimonio su-
pra diximus compensari equalitatem nobilita-
tis, vel alterius rei inter conjuges per assignatæ
dotis auctarium.

VII. Idem Salmant. ibid. Hinc liberatur à
simonia quod apud nostras Moniales frequenter
contingit, nimirum quod ut recipiatur vigesima
prima, quæ apud nos dicitur la veinte y una,
major dos exigitur: ut duo foret, vel tres re-
cipiantur in eodem Monasterio, adhuc major
summa requiritur, nisi aliis superexcellens,
qualitibus sint ornata: ut viduas admittant
exigunt etiam ut doti augetur. Etiam in priori
casu intenditur reddere ingressum difficilem:
quia cum ex sanctissima virgine M. N. sancta Te-
resa habent Moniales nostræ ut solum sint vi-
ginti, &c. . . In aliis duobus casibus eadem
ratione major dos exigitur, ut difficilior sit ta-
lis ingressus, &c.

VIII. Idem Salmant. ibid. n. 53. Si Mo-
nasterium etiam distitutum à recipiendis exigit
ex pacto pecuniam pro sustentatione, nec ex ju-
re divino, nec ex positivo simoniam commit-
tit.

IX. P. Nicolaus Mazzotta tr. 3. disp. 5. c. 3.
pag. 255. Si autem des aliquid intercessori five
mediato, five immediato, non quidem pro
intercessione, sed pro labore, lucro cessante,
damno emergente, dispendio temporis, &c.
in eundo, & redeundo; non est simonia, quia
ista sunt quid temporale omnino extrinsecum.
Lacroix n. 91. & alii communiter.

X. PP. Salmant. tr. 19. c. 4. punct. 3. n. 22.
Eius beneficium non facit injustitiam, sed
patitur: debebat enim gratis accipere quod dato
Tom. II.

pretio accipit; & tantum peccat contra religio-
nem, cujus transgressio non obligat ad resti-
tuendum. Nec etiam beneficium conferens pec-
cat contra justitiam, aut ex jure divino invali-
dam facit collationem.

XI. P. Thomas Tamburinus lib. 8. c. 4. §. 4.
n. 5. Afferò secundo, omnia beneficia, five ma-
jora, ut Cardinalatus, & Episcopatus, five mi-
nora, ut Canonatus, & Capellania, five cu-
ram animarum habentia, ut Abbatia, & Paro-
chia, five non habentia, ut prædictus Canonica-
tus, & Capellania, & cetera beneficia quæ
simplicia nominantur, abstractendo ab his quæ
dantur in concursu (de quibus mox num. 14)
affero, inquam, satis esse ad evitandum mor-
tale, si conferatur dignis, & idoneis, esto præ-
termittantur digniores, vel dignissimi.

XII. P. Fillucius tr. 41. in Append. cap. 4. n.
18. Dico quinto, sententiam quæ censet, satis
esse dignos eligere ad beneficia quæ non dan-
tur in concursu, esse probabilem ex Tridentino
sess. 7. c. 3. de Ref. dicente: Conferantur dig-
nis & universali æstimatione in creatione Be-
neficiorum, & Cardinalium, Episcoporum,
Abbatum, &c. qui si inter dignos habentur,
laudatur elector, & electio: non laudaretur au-
tem communitur, si mala esset, & peccatum
mortale.

XIII. P. Tamburinus loc. cit. n. 8. Cum im-
mediatè antè Concilium videatur esse contem-
tum de dignis, vel primò videtur per hoc dig-
niores non aliud significare velles nisi dignita-
tem eligendorum, sumpto comparativo pro posi-
tivo: vel secundo locutione minus propria po-
nit digniores, ut excludat indignos. . . vel
tandem tercio loquitur, quando fit concur-
sus.

XIV. P. Thomas Sanch. lib. 2. diff. 15. n. 5.
Probabile est valere dispensationem Pontificis
in matrimonio rato absque justa causa conce-
sam. . . Et ratio est quia est probabile indif-
solubilitatem talis matrimonii esse de jure hu-
mano.

XV. Salmanticenses trat. 9. c. 1. punct. 6.
n. 83. Sponsalia faciunt licita oscula, & ample-
xus inter sponfos.

XVI. P. Thomas Sanch. lib. 3. disp. 18. n.
29. Limitant aliqui hanc sententiam, nisi
adirent ea loca in fraudem decreti Tridentini,
ut ibi possent liberè absque Parocho, & testi-
bus matrimonium copulari: tunc enim ajunt esse
se invalidum. . . Ceterum displicet mihi hæc
limitatio, & credo, licet adirent eo sine ut pos-
sent liberè absque Parocho, & testibus contra-
here, esse ratum matrimonium. Primò. Nam qui
utitur jure suo, non potest dici fraudem com-
mittere, ut ea ratione effectus impediatur.

XVII. Idem Sanchez. loc. cit. disp. 38. n. 7.
Tertia conclusio. Culpa venialis est ea verba
(Ego conjugo vos, &c.) omittere. . . Probatur:
quia materia non est gravis, cum ea verba
non sint forma sacramenti, nec pertineant ad so-
lemnitatem magni momenti, nec includant mys-
terium magnæ significationis. Præterea quia
R
quam-

XL. PP. Salmant. *tr. 10. cap. 8. punct. 4. n. 5. 2.*, Sed nos cum hac distinctione ad difficultatem respondemus, & propositionem damnatam, prout ad nos attinet, explicamus. Quod si fuga nec periculosa est, nec ignominiosa aggressio, irregularitatem incurrit aggressorem occidendo, si fugiendo posset suum damnum evitare: quia in hoc casu non est &c. ut inquit Pontifex. Si verò sit ignominiosa illi, ut si vir nobilis, aut miles esset, quibus indecorum est fugam capere; potest resistere invalori, & fas est illum occidere non excedendo moderationem suam inculpate turelæ.

XXI. Idem Salmant. *ibid. n. 54.*, Scimus autem *Dianam. . . & Filiucium tr. 20. c. 5. n. 133.* asserere, quod si Clerico, aut Religioso in aliquo effect fuga ignominiosa, posset se defendere, nec incurreret irregularitatem, si in valorem occidat. Et addit *Leander tr. 2. disp. 12. q. 38.* quod Clerici, aut Religiosi regulariter, & absolute nullo modo tenentur fugere, ut evitent conatum injustè invadentis; ideoque si occidant defendendo se, non fieri irregulares: quia regulariter loquendo fuga in ipsis inveniri non potest, quæ aut indecora non sit, aut damnosa, aut periculosa. Scimus etiam Filiucium *num. 135.* sensisse, quod etiam ille qui causam suam culpa invalori dedit, si non prædidit damnum futurum, posset invalori resistere, absque eo quod incurreret irregularitatem, eum occidendo, tamen si fugiendo se liberare posset. Scimus etiam *Fagundes, & ex illo Leanderum tr. 2. disp. 12. quest. 36.* dixisse, nobiles, aut militibus, qui etiam absque nota fugere possent, posse licite invadenti resistere: quia ex se fuga nobilibus, aut militibus semper ignominiosa est, & per accidens est quod in tali casu non sequatur: & addit idem *Leander pluribus citatis quest. 37.* quod etiam homines ignobiles, aut mechanicis, qui fugam sine periculo possent capere, licite invalori resistere, nec fierent irregulares occidendo: quia omni generi personarum fuge est infamia, quam omnes vitare tenentur.

Hæc ex Salmanticensibus rescribere volui, ut semper luculentius appareat, quam sit putida, & inaudita impostura illa quam nonnulli fabulatores apud imperitum vulgus disseminant, me truncatas, & minus sincerè transcribere laxas quorundam Casuistarum opiniones. Numquid dicturi sunt, Salmanticensis minus sincerè, aut fraudulenter narrare præfata laxitatis paradoxa, quæ tamen omnia nec ipsi probent? Sed ex istdem rescribere illa volui, ut ora obstruem illorum, qui omnia casuistica commenta propugnare gloriæ sibi verunt. Porro si citati Doctores moderni cum aliis non paucis defendere non sunt veriti, etiam nobiles, & mechanicos, & Religiosos ipsos, qui consilia evangelica profitentur, non debere fugam arripere, ut evitent homicidia, quia omni generi personarum fugere est infamia, quam omnes vitare tenentur; sed posse resistendo occidere homines: si, inquam, hæc antievangelica laxitatis commenta evulgare ausi sunt; & tam evi-

denter contradicere Evangelio clamanti *Luc. 6. Et qui te percutit in maxillam, præbe ei, & alteram*: quisque colligat, quæ majori libertate, & facilitate laxaverint, attemperaverint, perturbaverint, alias leges quæ non sunt adeo luculentæ, & manifestæ.

XXII. P. Herman. *Busebaum lib. 5. c. 3. dub. 5.* apud *Claudium Lacroix num. 293. pag. 43.* Hinc probabile est quod docet *Nav. Tol. &c. &c.* non repugnat *Laymanus*, secluso scandalo, & alii, veniale tantum esse usque ad vomitum se cibo, & potu IMPLERE: idque etiam si quis VOMAT, UT ITERATO POSSIT BIBE-RE.

XXIII. P. Claudius Lacroix *lib. 5. num. 13.* Ad morbum gravem etiam non lethalem curandum, aut cavendum licitam esse inebriationem, docent multi cum *Gobat a. n. 15.* si aliter curari, aut caveri nequit.

XXIV. P. Busebaum *lib. 5. cap. 3. art. 2.* Si quis post potum discernere adhuc possit inter bonum, & malum, licet non nihil phantasia turbata sit, aut sequatur vomitus, lingua titubet, pedes vacillent, oculi cernant duplicia, vel domus gyrari videatur; nondum plena est ebrietas: ideoque tantum peccatum veniale, quamvis ex gravius, si DELIBERATE sit commissum. Vide *Layman loc. cit.*

XXV. *Tamburinus lib. 5. in Decalog. c. 1. §. 3. n. 37.* Quando doleo de bono alterius, ut est diminutivum meæ excellentiæ, non doleo de bono alterius absolute, sed formaliter de malo meo, seu de diminutione meæ excellentiæ, quæ mihi mala est. . . sicut enim si gauderem de malo alterius, v. g. de morte patris, ut caute sancto immediate bonum meum, puta hereditatis successorem, non esset peccatum juxta omnes, ut supra vidimus; sic contra, si doleam de bono alterius ut causante immediate malum meum, culpa non erit.

XXVI. Idem *Tamb. ibid. n. 40.*, Et Siquidem Thomas, cæterique Doctores citati lit. H. quando tanquam certum supponunt invidiam, esse tristitiam qua quis dolet de bono alterius, ut est diminutivum propriæ excellentiæ, SUNT INTELLIGENDI descripsisse invidiam ab effectu.

CAPUT II.

De Sacramento Extreme-Unionis, ejusque materia, & forma, de Ministris, subjectis, & dispositionibus ad illud suscipiendum.

QUÆST. I. *Extrema unctio est ne verum Sacramentum?* RESP. Negant Lutherus, Calvinus, & Protestantæ omnes. Adfirmant contra omnes Catholicos, idque evincunt Scripturam testimonium. Informatur qui in vobis? Inducatur Presbyter Ecclesiæ, ut orient super eum ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei. Epist. Jacobi c. 5. Omnia his verbis continentur quæ ad rationem veri sacramenti requiruntur. Habetur res sensibilis, nempe unctio,

quæ

quæ materia, & Presbyterorum oratio, quæ formam constituunt. Habetur institutio divina. Apostolus enim ad universas Ecclesias scribit quod à Christo Domino acceptat. Denique effectus sacramenti exponitur, nempe peccatorum, si quæ unctio, expiatio, & agroti alleviatio, & virium instauratio ad resistendum dæmonis tentationibus, & corporis sanitas, si æternæ expedit salutis. Novatorum errorem damnavit *sess. 14. can. 1.* Tridentinum.

II. QUÆST. II. *Quenam est istius sacramenti materia?* RESP. Remota est oleum ex bacis olivarum expressum; proxima usus ejusdem, nempe unctio. Oleum istud benedictum sit ab Episcopo necessum est, ut omnes adfirmant. Disputant in utramque partem Theologi num hæc benedictio necessaria sit necessitate sacramenti, nedum præcepti. Probabilis mihi est benedictionem requiri necessitate sacramenti. Ex pontificia dispensatione, quæ non conceditur nisi urgente necessitate, simplices Presbyteri hoc oleum benedicere queunt.

III. Partes infirmi ungendæ, sunt quinque sensus, oculi, nares, os, manus, pedes, & etiam renes. Omnes quinque sensus ungenti sunt ex præcepto Ecclesiæ. Sat est unum oculum, unam manum ungere. Et urgente mortis articulo sufficit caput ungere formam universalem pronuntiando. Sed quisque Rituali sine Ecclesiæ ad hæret.

IV. QUÆST. III. *Quanam sit istius sacramenti forma?* RESP. Est oratio quam pronuntiat Minister, *Orent super eum*, inquit S. Jacobus. Definita à Christo non sunt verba istius precationis. Ideo varii sunt in Ecclesiæ Græca, & Latina orationis hujus formulæ, & omnes ratæ habentur. Depræcativam orationem sufficientem esse definit Tridentinum *sess. 14. can. 3.* Et in Romana Ecclesiæ depræcativa est.

V. QUÆST. IV. *Quis sit extreme unctiois minister?* RESP. Soli Presbyteri sunt hujus sacramenti ministri, ut contra Novatores definit Tridentinum *sess. 14. can. 4.* Unus Presbyter sufficit, quamvis olim plures convenirent, sicut nunc septem adhibentur in Ecclesiæ Græca.

VI. Parochus est minister ordinarius. Cæteri Sacerdotes, qui absque Parochi licentiâ expressa, aut tacita ministrarent hoc sacramentum, graviter peccarent, & Regulares excommunicationem incurrent. In extrema tamen necessitate prelungitur Parochi licentiâ, & quilibet Sacerdos potest illud ministrare. Si Parochus ex malitia nec administrare, nec concedere licentiâ vellet, tunc quilibet Sacerdos sive secularis, sive regularis administrare hoc Sacramentum potest.

VII. Parochus sub mortali astringitur hoc Sacramentum administrare, ut docet communis sententia. Tempore pestis, si sacramenta Prælati, & Eucharistiæ essent administrata, non teneretur Parochus cum mortis periculo extremam unctioem conferre. Si verò præfata sacramenta non essent ab infirmo suscepta, tunc etiam cum vitæ discrimine astringeretur hoc sacramentum

Tom. II.

conferre. Si infirmi hoc sacramentum petant, & negare illud Parochi, etiam si vitæ periculum instaret, non possent.

VIII. QUÆST. V. *Quibus ministrandum est hoc sacramentum?* RESP. Apud Latinos solis decumbentibus conferitur. Non est tamen expectanda ultima periculis; sed dum mortis periculum instat, & infirmus ratione præditus est, administrari debet. Extrema cavenda sunt. Navigantibus, belligerantibus, ultimo supplicio afficiendis non administratur hoc sacramentum.

IX. QUÆST. VI. *An istius sacramenti susceptio sit sub præcepto?* RESP. Negantem sententiam defendunt aliqui. Hæc sententia mihi falsa est. S. Jacobus inquit: *inducatur Presbyter*. Hæc verba non consilium, sed præceptum indicant. Tridentinum *sess. 14. cap. 3.* improbat eos qui dixerint, hanc unctioem, vel signum esse humanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec MANDATUM Dei, nec promissionem gratiæ, &c. *Merbesius disp. 5. q. 9.* refert sequentem propositionem à sacra Facultate Parisiensi ann. 1634. censura inusitam.

Omnes Theologi dicunt, confirmationem non præcipi, nisi cum commode haberi potest, vel ut alii dicunt, quando commodissime, quando sine ullo, vel minimo profus incommodis.

CENSURA.

Ista propositio est scandalosa, in maximum sacramenti Confirmationis contemptum, maligino animo proposita, & in errorem potius deducere.

X. Par est utriusque sacramenti, & Confirmationis, & extreme unctiois ratio. Ergo eadem utriusque opinionis censura. Quid? Ecclesiæ catholica habet sacramenta oratoria, indifferentia, in casum instituta? Quorsum tot Ecclesiæ catholice conatus adversus Novatores in hoc asserendo Sacramento, si nulla urgeret necessitas illud suscipiendi? Nostram sententiam defendunt Merbesius, Gennet, Turnely, Antoine, Ludovicus Habert, & alii graves Theologi.

XI. Iterari hoc sacramentum potest, ut declaravit Tridentinum *sess. 14. c. 3.* Nec in re aperta diutius immorandum. Si infirmi convalescerint, iterum relapsi in mortalem infirmitatem suscipere hoc sacramentum debent. Hoc sacramentum administratur post alia suscepta sacramenta.

XII. QUÆST. VII. *Quæ dispositiones præcedere hoc sacramentum debent?* RESP. Aliæ remotæ, aliæ proximæ sunt. Remotæ sunt 1. ut ungentis sit baptizatus; 2. ut periculose decumbat; 3. ut sit adultus rationis particeps. 4. ut nulla excommunicatione sit innodatus. Proximæ dispositiones sunt 1. ut suscipiens non sit sibi conscius peccati mortalis; 2. ut cum magna fiducia, & fide accedat; 3. sancto oleo linendi suam intentionem, & preces conjugere debent enim intentione, & precibus quibus utitur Ecclesiæ.

XIII. Effectus hujus sacramenti sunt 1. gratia sanctificans omnibus sacramentis communis, 2. est peccati reliquias abstergere; 3. infirmi alleviatio, & erectio. Disputant Theologi num

R 3

hoc

quavis Tridentinum utatur verbis preceptivis, ac sub illo precepto non continetur tantum ut Parochus ea verba proferat, sed alia magni momenti, nempe ut premitantur denuntiationes, & ut matrimonium celebretur coram Parocho, & testibus, ut habeat librum, &c.

XVIII. P. Viva *q. 4. art. 4. n. 6.* Benedictio nuptiarum non videtur esse res gravis, nec VALDE CONGRUENS PROGRESSUI MATRIMONII. Etenim Benedictio nuptialis non est Sacramentum, sed quoddam Sacramentale, nec tanti momenti, quanti Sacramentalia quæ Baptismo præmittuntur. Quavis autem non vacet culpa venialis illam simpliciter omittere, sine ulla causa contra usum, & consuetudinem Ecclesiæ; nihilominus probabile est nullam esse culpam ex iusta causa, videlicet: ratione temporis feriat, in Adventu, aut Quadragesima consummare matrimonium ante benedictionem Ecclesiæ, cum videatur esse consilium, non præceptum illam præmittere.

XIX. PP. Salmanticenses *tr. 9. c. 14. p. 1. n. 41.* Ex quo inferunt ferè omnes Doctores nostre sententiæ, & inserti ex illa testantur Sanchez *lib. 8. disp. 25. à n. 12.* & Palas loco proxime citato, quod si talis dispensatio remittatur Episcopo, & ille, antequam expediat eam, interroget contrahentes, an copula inter eos incedit sua liba: possunt ipsi negare, etiam si præstito juramento interroget: quia talis interrogatio est superflua, & juridicè in tali re non interrogat; & sic non tenentur juxta illam respondere, sed asserere non fuisse inter eos copulam, & ne veritati contraveniant, in mente retinere possunt, ne tibi dicamus. Immo etiam in scripto Pontificis veniat illa clausula: *Nisi copula inter eos fuerit habitus*: quia intelligitur de publica, non de secreta.

XX. P. Patritius Sporer *part. 4. cap. 2. sect. 1. n. 428.* Aliud est consensus, & complacentia in copulam cogitatum ut præsentem, & delectationem adualem venerem ex tali copula cogitata adu in appetitu sensitivo, & paribus veneris consequentem; quod est sponsus de futuro, & viduis de præterito mortaliter illicitum, & solis conjugibus licitum est. Aliud est consensus, & complacentia in copulam cogitatum ut futuram, & delectationem venerem ex tali copula futura aliquando consecuturam; quod sponsus si illicitum non est. Cum enim ex ipsis sponsibus contractus, velut jure inchoato, talis copula, & delectatio sit aliquando futura, non debent de ea contrariari, vel eam averfari; sed licitè in eam consentire, complacere, vel gaudere de ea possunt, cum nihil aliud sit quam gaudere de spe boni futuri, que per præsentem, & licita est. Ita cum plurimis Sanchez, Diana, &c.

XXI. P. Thomas Sanchez *lib. 1. disp. 2. n. 5.* Secundum communem sententiam liciti sunt amplexus, & oscula inter sponfos de futuro, eo quod sponsalia sunt initium quoddam matrimonii, ac proinde concedunt jus utendi utriusque præambula matrimonii. Ergo per sponsalia acquiritur jus in corpus, alias nullus il-

lius usus concederetur; & consequenter violans hoc jus per fornicationem, reus erit ultra fornicationem injulitiam admittit, necessario apertendæ in confessione. Et hæc sententia est valde probabilis.

XXII. Salmanticenses *tr. 9. c. 15. p. 1. n. 91.* Utrum inter sponfos de futuro fiat licita oscula, amplexus, tactus, verba amatoria, &c. extra pollutionis periculum? Respondetur, quod si tales actus ad captandum voluptatem fiant, erunt peccata venialia. . . si ob signum amoris, nullum erit peccatum, dummodo sponsalia inter eos sint absoluta; non vero si conditionata fuerint. Ratio est, quia sicut sponsalia sunt inchoatio quædam matrimonii, sic etiam liciti sunt in illo statu actus qui quodammodo sunt copulæ inchoatio, & initium. Sanchez *lib. 9. disp. 46. Averfa, Diana, Bonacina, Azor.*

XXIII. Tamburinus *lib. 7. c. 3. n. 61. p. 4. m. 1. 193.* Sponfis de futuro valde probabiliter sine peccato licet quædam amoris signa, qualia sunt oscula, tactus, aspectus pudici, ac locutiones amatoriæ etiam periculo delectationem in illis residentem, sed sine periculo pollutionis, vel consensus in illam, vel in copulam; ac nul- lo modo impudici. Ita Thomas Sanchez. . . .

Unam excusationem invenio in sponfos eas actiones pudicas exercentes cum pollutionis periculo propositis, sed non intento, & sine periculo consensus in illam. Nam si in occasione esset ut INURBANUS habetur, si ab illis abstineret, postea esse usurparet, quia jam adeo rationalibus excusatur.

XXIV. P. Gregorius Gobat *tr. 10. num. 67. 1.* Certum est apud omnes DD. oscula tactus, amplexus non impudicos licitè fieri inter sponfos, quando sunt secundum consuetudinem patriæ in signum benevolentie ad conciliandum, & fovendum mutuam amorem in ordine ad matrimonium. Ita loquitur Perez. Et quidem sunt ob finem prædictum liciti liciti hi actus, licet ad sit periculum pollutionis, modo non sit periculum consensus in venerem delectationem.

XXV. P. Thomas Sanchez *lib. 9. disp. 46. n. 48.* Oscula, & amplexus, alique tactus non impudici excusantur à culpa mortali inter sponfos de futuro ratione contractus sponsalium, inter ipsos initi. Ratio est, quoniam sicut matrimonium ipsum cohercet copulam; sponsalia; quæ quoddam matrimonii initium sunt, cohercetare debent hujusmodi tactus, qui inchoatio quædam sunt copulæ: præteritum quia sic magis fovetur amor in ordine ad matrimonium. . . n. 49. Atque hæc conclusio vera est, quavis sponsi intendant eam delectationem sensitivam quæ ex ipsis amplexibus, & osculis oritur. Quia sponsalia, quæ matrimonii initium sunt, excusant à mortali hanc delectationem, quæ copulæ inchoatio est; & in omnino solutis, effectus culpa mortalis.

XXVI. P. Gobat *tr. 10. n. 67. 2.* Sanchez *loc. cit. n. 49.* utitur quidem nomine delectationis, sensitive, sed per hanc cerè intelligit ventream, ut

ut patet ex n. 5. . . . Fætor tamen, non raro fieri ut Confessarius cogatur in praxi supponere sententiam Sanchezii, nisi velit tales sponfos dimittere sine absolutione, utpote quibus agrè persuadebit car illos amplexus, oscula, &c. esse mortalia, aut agnoscentes esse mortalia, formem propotum te emendandi.

XXVII. Salmanticenses *tr. 9. c. 15. p. 1. n. 41.* Quod verum esse asserit Sanchez cum Averfa, & Navar. etiam ante contractum matrimonium, si videat ignorantia invincibili velle ad illud accedere, credatque eos ejus admonitioni non acquiescere; sed læsa conscientia contracturam quæ bona fide contraheret, vel magis na difficultate, & scandalo à tali matrimonio recessuram. Prudenter igitur Confessarius tunc sileat, immò tacere tenetur, inquit Sanchez n. 7. etiam si ignorantia sit juris divini, propter eandem rationem.

XXVIII. P. Claudius Lacroix cum Gobat ultra pergit *lib. 6. part. 3. §. 3. n. 5. 41.* Quavis prævidetur quod monitio sit profutura, si tamen conjuncta sit cum gravissimo incommodo alterius, v. g. prolium, Confessarius non tenetur monere, sed potest permittere eos in bona fide. Gobat à n. 57. iterumque n. 3. & Sporer.

XXIX. P. Georgius Gobat *tr. 7. num. 315.* Quod facit Confessarius, si videat penitentem ex invincibili ignorantia obnoxium, v. g. molliciti, cuius gravitatem edoctus ob habitum pravum vis abstinere? His verbis proposita fuit illa quæstio, applicata huic peculiari vicio, cum possit pluribus. Respondi autem ex scriptis illo *cit. c. 37. n. 61.* Si, probè consideratis circumstantiis illius penitentis, omnino judicetur nihil planè profuturam monitionem, sed cognitio à se committi grave scelus, nihil rarius patratum illud quam fecit ignarus turpitudinis tantæ; coram Deo DISSIMULANDAM ESSE MANIFESTATIONEM VERITATIS.

XXX. Idem Gobat *ibid. n. 317.* Et verò non semel didici, esse qui inculpabiliter ignorarent mortalem malitiam hujus flagitii. Igitur, practicè loquendo, non tam quærendum est de illo qui planè nunquam peccatum illud omittet ob cognitam turpitudinem, quam de illo solo qui vix omittet, seu vix abstinere, ut loquitur illa litteræ, id est qui quandoquæ, est rarissimè abstinere, sicut, proh dolor! gemunt Confessarii se nactus complures hujus scelerissimi simul, & sceleratissimi futuris. De hoc quoque consilio intellegendam sententiam D. Augustini. Moraliter enim non tam prodest, quam obest ILLA MONITIO, que tantum impediret sex, octo, decem peccata formaliter mortalia, causabit autem ducenta, trecenta inter mortalia.

XXXI. P. Claudius Lacroix *lib. 6. part. 3. n. 299.* Qui probabiliter putat matrimonium esse validum, licitè peti debetum: tum quia est possessio pro illo, tum etiam quia aliquis potest hic, & alibi, sequi sententiam probabilem. . . . Additque Averfa, etiam si opinio sit inualitate esse PROBABILIOR; & hoc est, conforme dictis *lib. 1. à n. 268. de licito usu opinionis probabilis.*

XXXII. P. Dominicus Viva de Sacram. Matrim. *q. 7. art. 3. n. 9. pag. mibi 133.* Demum, si alter habeat opinionem probabilem de nullitate matrimonii, & simul habeat opinionem probabilem de ejus valore, licitè potest petere, & reddere; cum possit amplecti alterutram opinionem probabilem quam mavult, etiam si una sit probabilior quam altera.

XXXIII. P. Claudius Lacroix *lib. 3. part. 3. n. 302.* Si matrimonio bona fide contracto superveniat dubium de valore, & post inquisitionem, nem nil resciri, nec dubium deponi possit; prima sententia, quam tenet S. Thomas, S. Bonaventura, S. Antonius, P. Soto, Ledesma, Val. Vafq. Azor, Rebelle, Pont. Hurt. Tur. Arr. Averf. & alii 17. cum Schild. dicit, posse quidem reddere debitum, sed non petere, quia id videtur esse decimum cap. Inquisit. de sentent. excomm. . . . Secunda sententia. D. Sor. Veracrux, Vifq. Lopez, Suar. Con. Laym. Bon. Reg. Lessi. Lorc. Bress. Lug. Bos. Bardi, Sanch. Dian. Di. castill. Terill. Card. dicit, posse etiam petere debitum. . . . atque hæc secunda sententia videtur, saltem spectata ratione, esse probabilior.

XXXIV. P. Dominicus Viva *q. 7. art. 1. n. 3.* Quæritur secundo, quo tempore sit illicitus actus conjugalis? Respondeo, non esse illicitum diebus festis, aut jejuniis, nec die communionis, nec quo tempore uxori est gravida, aut prolem lactat, aut menses paritur, nec ante benedictionem nuptiales; quamvis consilium sit iis temporibus abstinere.

XXXV. P. Patritius Sporer *part. 4. c. 2. sect. 3. §. 3. n. 490. pag. 356.* Et si enim uxor sciat maritum solere copulam abruptere, & semen effundere, non tamen peccat nec petendo, nec reddendo, dummodo ipsa non consentiat, nec cooperetur: quia non sequitur ex actione uxoris, sed præcisè ex malicia viri.

XXXVI. P. Antoninus Dian. *part. 3. ref. 37.* Quidam inchoabat copulam cum uxore, & postea ob morbi periculum de ejus consensu retrahebat; verum ex hoc aliquando sequebatur pollutio. Quæsitum à me fuit, an talis actus esset licitus? Respondi affirmativè.

XXXVII. P. Sporer *loc. sup. cit.* Insuper, cessante omni periculo pollutionis in utroque conjugum, conjuges mutuo consensu inchoata copulam abruptentes, ne proles generetur, sive ob inopiam, sive ob aliam causam, non peccant mortaliter, docent Doctores satis communitè.

XXXVIII. Idem Sporer *ibid.* Qui (DD.) id etiam ab omni culpa excusant, quando iusta causa subest; v. g. ob paupertatem, ne multiplicetur proles ex una parte, ex altera vero parte ad sedandam aliquam concupiscentiam, & incontinentiam vitandam.

XXXIX. P. Thomas Sanchez *lib. 9. disp. 17. n. 5.* Quod si vir in superficie tantum vasis præterit uxoris siccatur via verenda, vel in os ejus intromitteret, cessante omni pollutionis periculo non crederem esse mortale.

hoc sacramentum per se, an per accidens peccata admittat? Sed dissidium istud nullius momenti est.

CAPUT III.

De Sacramento Ordinis.

I. QUÆST. I. *Quid sit Ordo sacer, quo consecrantur personæ ecclesiasticæ?* RESP. Est verum sacramentum novæ legis, quo spiritualis potestas confertur ad sacrosanctum Christi corpus consecrandum, & ad alia ministeria Ecclesiastica ritè, & ex officio obeunda, ut contra Lutherum, Calvinum, & Protestantes Tridentinum *sess.* 23. c. 3. definiuit.

II. QUÆST. II. *An sint plures sacri Ordines?* RESP. Septem numerantur, videlicet Presbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, Acolythatus, Exorcistatus, Lectoratus, & Ostiariatus. Tres primi vocantur majores, & sacri; alii quatuor minores. Hunc septenarium numerum confirmavit Tridentinum *loc. cit.* Non improbat tamen Græcorum ritum, qui quatuor tantum Ordines retinet.

III. Nec Tonfura, nec Cantoratus sunt Ordines. Tonfura est ad eisdem dispositio, & præparatio. Disputant Theologi num Episcopatus sit sacramentum à Presbyteratu distinctum? Negat S. Thomas. Sed disputatio hæc nunc ad nos non pertinet.

IV. QUÆST. III. *Quid sit Ostiariatus, & quænam ejus munia?* RESP. Est ordo quo Clericus præficitur sacre Ecclesiæ suppellectilii curandæ, Dei que domui custodiendæ. Quatuor Ostiarii Clerici munia recenset Catechismus Tridentinus *p. 2. de Sacr. Ord.* 1. Januas referat dignis, & indignis claudere debet, pura infidelibus, & excommunicatis. 2. Impedire debet ne laici proprius ad altare accedant. 3. Illius est campanæ pulsus populum fidelem ad divina officia convocare. 4. Servare vasa sacra, & suppellectilem Ecclesiæ custodire. Invigilare etiam debet ut omnes in Ecclesia modeste se gerant.

V. QUÆST. IV. *Quid sit Lectoratus, ejusque munia?* RESP. Est Ordo quo confertur potestas legendi in Ecclesia Scripturam sanctam, & SS. Patrum doctrinam. Quinque sunt ejusdem munia. 1. Legere utriusque Testamenti Scripturam divinam. 2. Erudire catechumenos, & rudes baptizatos, fidei articulos explicando. 3. Olim Lectoris munus erat, eam divinæ Scripturæ partem legere quam Episcopus interpretaturus erat. 4. Divinas decantare laudes, & psallentibus præesse. 5. Novos fructus benedicere.

VI. QUÆST. V. *Quid sit Exorcistatus, & quænam illius officia?* RESP. ER Ordo quo potestas impertitur expellendi demones à corporibus sive catechumenorum, sive baptizatorum: & hoc est Exorcistatum unicum munus.

VII. QUÆST. VI. *Quid sit Acolythatus, ejusque officia?* RESP. Est Ordo quo potestas traditur interveniendi Subdiacono, & Diacono in Missæ sacrificio. Tria sunt illius munia. 1. parare vinum cum aqua in urceolis Subdiacono ab ipso exhibendis.

2. deferre lumina, cum Evangelium solemniter ritu à Diacono legitur. 3. Lumina Ecclesiæ accendere, & asservere.

VIII. QUÆST. VII. *Quid sit Subdiaconatus, & quæ illius munia?* RESP. Est Ordo quo potestas traditur ministrandi Diacono, & Sacerdoti in sacrificio Missæ. Disputant Theologi, sine Ordo iste sacramentum? Verum de hac controversia in præsens nihil ad nos. In Pontificali Romano quinque numerantur illius munia. 1. Calicem, & patenam in usum sacrificii Diacono offerre. 2. Sacerdoti sacrificanti aquam fundere ad extremam digitorum abluenda. 3. oblationes à populo suscipere. 4. legere epistolam. 5. pallas altaris, corporalia, & purificatoria abluere.

IX. QUÆST. VIII. *Quid sit Diaconatus, & quænam ejus officia?* RESP. Est sacer Ordo quo traditur potestas spiritualis interveniendi proximo Sacerdoti faciant. Tria illius officia. 1. Diaconi Episcopo, vel Presbytero sacra agenti præbò ad sunt, materiam sacrificii panem, & vinum exhibent, calicem consecrandum cum ipso offerunt. Evangelium in alio loco legunt solemniter. Indignos à dignis separant hæc terribili voce: *Recedant penitentes à sanctis.* 2. Diaconus ex officio baptizat, non quidem solemniter, nisi ut extraordinarius minister. 3. Diaconus vi suæ ordinationis est verbi Dei minister, si prædicatio fiat per modum catecheseos, & absque ullo apparatu. *Evangelijse Diaconi sunt*, inquit auctor libri *Ecl. Dogmat.*

X. QUÆST. IX. *Quid erant Diaconissæ?* RESP. Allæ erant uxores quas Diaconi ante in augurationem duxerant: hæc ratione uxor Episcopi Episcopa, Presbyteri Presbyteria, Diaconi Diaconissa, Subdiaconi Subdiaconissa dicebantur. Ambo apud Latinos perpetuam servare continentiam astringebantur. Allæ Diaconissæ erant mulieres viduæ, sive virgines Deo dicatæ ad aliquod Ecclesiæ ministerium. Diaconissarum consuetudo ab ipsis Apostolis in Ecclesia universali sive Latina, sive Græca obtinuit. Diaconissæ erant. 1. Ostiariæ mulierum, quæ tunc à viris in templo separatæ erant. 2. Mulieres baptizandas exuebant, & inducebant. 3. Mulieres rusticanas imbuebant. Sensum sine sensu Diaconissæ obsoleverunt.

XI. QUÆST. X. *Quid sit Presbyteratus, & quænam ejusdem munia?* RESP. Est sacer ordo quo datur potestas consecrandi corpus Christi, & remittendi peccata. Quinque in Pontificali Romano numerantur ejusdem munia. Offerre, benedicere, præesse, prædicare, baptizare. 1. est offerre Sacrificium. 2. est benedicere personas, & quæ ad eorum usum attinent. 3. sub manu Episcopi præesse populo. 4. prædicationis officium. 5. Baptizare illis jure ordinario competit.

XII. QUÆST. XI. *Quid sit Episcopatus, & quæ illius munia?* RESP. Est ordo supremum, quo datur Presbytero potestas conferendi sacramenta Confirmationis, & Ordinis: regendique Ecclesiam ipsi commissam, nempe clerum, & plebem. Dicitur ordo, quia est apex, & saltigium Sacerdotii. Ordo iste confertur Presbytero, quia nequit esse Episcopus, nisi prius fuerit Presbyter. Potest.

testas conferendi sacramenta Confirmationis, & Ordinis competit soli Episcopo.

XIII. QUÆST. XII. *Suntne singuli Ordines sacramenta?* RESP. De fide est Presbyteratus esse Sacramentum, ut definitur Tridentinum *sess.* 23. *can.* 1. Diaconatum sacramentum esse adfirmant nunc omnes: nam Diaconatus confertur per manuum impositionem, quæ est signum sensibile divinitus institutum. Subdiaconatus, & minores Ordines non esse sacramenta permulti Theologi defendunt, nec spernenda opponunt argumenta. Quam controversiam indecissim prætereo. Quamvis autem Ordines sive majores, sive minores essent sacramenta, unum tamen est sacramentum Ordinis, quia omnes ordinantur ad unum Sacerdotium. Qui suscipit hos sacros Ordines in peccato mortali, peccat mortaliter. Et quamvis minores Ordines non essent sacramenta, non propterea à gravi malitia immunis esset qui mortifero scelere inquinata conscientia illos susciperet.

XIV. Negant aliqui Diaconum, & Subdiaconum peccare mortaliter dum officium proprium in peccato mortali exercent. Hæc sententia mihi falsa est. Nam isti ministerium sacramentale exercent. Ergo graviter peccant dum fordida conscientia illud profanant. Non desunt qui docent minores Ordines esse sacramenta, & simul defendunt non peccare graviter illos, qui eisdem in peccato mortali exercent. De hac opinione infra sermo erit.

CAPUT IV.

De materia, & forma Sacramenti Ordinis.

I. IN celebri Armenorum decreto Eugenius IV. de materia, & forma sacramentum ordinationis hæc statuit. *Sextum Sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud per cuius traditionem confertur ordo. Sicut Presbyteratus traditur per calicem cum vino, & patena cum pane porrectionem. Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem. Forma Sacerdotii talis est: Accipite potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro vivis, & mortuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: & sic de aliorum ordinum formis, sicut in Pontificali Romano latè continetur.*

II. Hac auctoritate nixi plurimi Theologi defendunt, materiam essentialem Sacramenti Ordinis in porrectione instrumentorum sitam esse, & in oratione quæ recitatur, dum porriguntur, formam. Verum magnum facessit negotium in hac controversia quod Ecclesia Græca sola manuum impositionem, & orationem conferat sacras ordinationes nullis adhibitis instrumentis, nisi post ordinationem completam. Quid quod neque Ecclesia Latina longo sæculorum intervallo præfata instrumenta adhibuit? Difficultas hæc in varias sententias divisit Theologos. Illa mihi videtur probabilior quæ docet, manuum impositionem esse materiam essentialem, & orationem annexam formam: instrumentorum verò porrectionem cum verbis eidem adjectis esse materiam, & formam

accidentalem, & integram ad majorem effectus expressionem, & declarationem: & de hac accessoria materia, & forma locutum esse Eugenium IV. contendunt istius sententiæ Theologi. Accedit perpetuus usus universalis Ecclesiæ, quæ in ordinandis sacris ministris semper adhibuit manuum impositionem, & orationem. Quod instrumentorum porrectio non sit materia essentialis, sed accessoria, & integralis, patet ex eo quod nullum ejusdem vestigium in Scriptura sancta habeatur; & ipsa Latina Ecclesia per decem priora sæcula hæc instrumenta non adhibuerit; & Ecclesia Græca nec in præsens ildem utatur, cujus tamen ordinationes ratas habet Ecclesia Latina.

III. Cæterum in praxi ea omnia servanda sunt quæ Ecclesiæ ritus præscribit. Quæ hæcenus dicta sunt, comprehendunt potissimum Ordines sacros seu hierarchicos Diaconatum, Presbyteratum, & Episcopatum, quorum materia essentiali adjuncta sunt instrumenta, nempe *Diaconatus* liber Evangeliorum, *Presbyteratus* unctio, & porrectio calicis, & patena cum sacris symbolis consecrandis. Aliorum verò Ordinum, puta Subdiaconatus, & quatuor minorum materia, & forma sunt instrumenta, & preces quas recitat Episcopus illa tradendo. Qui defendunt hos Ordines esse sacramenta, dicunt in ipsa instrumentorum porrectione intelligi manuum impositionem. Sic materia ostiarii est traditio clavium, & tintinnabuli. Forma: *Sic agite quasi rationem redduri*, &c. materia Lectoratus est traditio sacre Scripturæ. Forma: *Accipite, & estote verbi Dei relatores*, &c. Exorcistatus materia est traditio libri exorcismorum, & Pontificalis. Forma: *Accipite, & commendate memoria*, &c. Acolythatus materia est traditio candelabri cum cereo extincto. Formæ *Accipite ceroserarium cum cereo*, &c. Partialis materia Subdiaconatus est traditio calicis vacui, & patenæ superpositæ. Forma: *Videte cuiusmodi ministerium vobis traditur*, &c. Materia Diaconatus est impositio manuum cum traditione codicis Evangeliorum. Materia Presbyteratus est impositio manuum cum traditione calicis, & patenæ, adjectis sacris symbolis consecrandis. Ut jam dixi, in his tribus ordinibus hierarchicis Diaconatu, Presbyteratu, & Episcopatu impositio manus expressa est, & semper in Ecclesia ulteriore. Disputant Auctores num necesse sit tangere singulas materiæ partes, puta calicem, patenam, &c. Et communiter docent sat esse tangere aliquam materiæ partem aut calicem, aut patenam, &c. Contactus iste physicus sit oportet, nec sufficit moralis, ut communior sententia docet.

CAPUT V

De ministro, & subjecto Sacramenti Ordinis, ejusque effectibus.

I. QUÆST. I. *An solus Episcopus sit hujus sacramenti minister?* RESP. Quoad Ordines majores adfirmant omnes Catholici, idque definitum est in Tridentino *sess.* 23. *can.* 7. adversus Novatores. Inferiores dumtaxat ordines con-

conferti à simplice Sacerdote queunt, nempe tonsura, & quatuor minores.

II. QUÆST. II. Ad consecrandum Episcopum quot Episcopi requiruntur? RESP. Necessitate præcepti tres. Plures Theologi, ut Cajetanus, & Bellarminus, defendunt tres, aut duos requiri necessitate sacramenti, ita ut nullum sit sacramentum, nisi saltem duo adfint. Plures alii hoc negant, contenduntque validam esse ordinationem, sed illicitam ab uno Episcopo factam. Consuetudo tamen semper obtinuit Presbyterum ordinari Episcopum à tribus Episcopis sublato necessitate casu.

III. Clerici à solo Episcopo proprio ordinari licet valent, valide vero à quocumque Episcopo. Episcopum proprius est vel originis, vel domicilii, vel beneficii. Episcopus beneficii ille est in cujus diocesi beneficium quis recipit: originis est in cujus diocesi ordinandus baptizatus est: domicilii Episcopum in cujus diocesi quis sedem fixit, animo ibidem commorandi in perpetuum. Ad matrimonium contrahendum sufficit ut quis bona fide per annum commoretur in aliqua parochia, licet postea sit discessurus. Ad sacros vero Ordines suscipiendos nec decennium quidem sufficit, nisi animus adit ibidem perpetuo commorandi. Quoniam quisque addicatur Ecclesie illius loci in quo ordinatur. Episcopum ordinare potest familiariter suum qui per triennium apud eundem commoratus fuerit, eique beneficium conferre, ut Tridentinum sess. 23. c. 9. declaravit. Fraus contingeret, si Episcopum intentione eximendi ordinatum à proprio Episcopo beneficium illi conferret: quo in casu Episcopus, & ordinatus penitus obnoxii essent à sacris canonibus latis.

IV. Episcopum in aliena diocesi ordinare nequit suum subditum absque Ordinarii licentia, ut Tridentinum sess. 6. c. 3. de Refor. declarat. Regularium Episcopum ille est in cujus diocesi ipsi commorantur, ut plura Concilia statuerunt. Videndum circa hoc decretum Benedicti XIV. ann. 1746. datum, cujus initium est, Impostis nobis, &c.

V. Litteras dimissoriales concedere possunt. 1. Episcopus proprius. 2. Eius Vicarius generalis si tamen facultatem expressam acceperit. 3. Capitulum cathedralis Ecclesie Sede vacante, elapso anno ab Episcopi morte, ut Tridentinum sess. 7. c. 10. statuit. Has litteras concedere Episcopus non debet, nisi iis quos suo examine idoneos iudicaverit. Hæc litteræ non expirant morte concedentis.

VI. QUÆST. III. Quo tempore administrari licet sacri Ordines queunt? RESP. Sabbatis quatuor temporum, Sabbato ante Dominicam Pasionis, & Sabbato sancto. Consecratio Episcopi quolibet die dominico. Ordines minores privatim quolibet festo, publicè feria 6. ante Sabbatum quo conferti possunt Ordines majores, aut eodem Sabbato. Prima Tonsura quolibet die. Hæc sunt tempora consecrata. Ex privilegio aliis quoque diebus conferti sacri Ordines valent. Idoneos, & dignos repellere Episcopum nequit, cum non ordinationis dominus sed dispensator, quemadmodum nec indignum ordinare po-

test. Frequenter in hoc, raro in illo peccatur.

VII. In his ordinationibus interstitia servari debent, ut Tridentinum sess. 23. cap. 10. declarat. Subdiaconus ordinari nequit, nisi elapsus sit annus ab ultimo ordine suscepto, neque promovetur in Diaconum, nisi elapsus annus sit à suscepto Subdiaconatu, neque in Sacerdotium nisi post annum à suscepto Diaconatu. Tempore interstitiorum exercere suos Ordines debent ordinari. Super his interstitiis dispensare Episcopus potest ex rationabili causa cum suis subditis.

VIII. QUÆST. IV. Quinam apti sunt ad sacros Ordines? RESP. Soli masculi, excludis feminis, ordinari valent. Amentes, & non baptizati exclusi sunt. Pro minoribus ordinibus nulla determinatur ætas à Tridentino, sed solum sess. 23. c. 11. statuitur ut iis confertur qui intelligunt latinam linguam. Ad Subdiaconatum requiritur annus 22. Ad Diaconatum 23. ad Presbyteratum 25. Consuetudine prevalente fiat est ut anni isti incepti sint. Nequit suscipi Ordo superior non suscepto inferiore. Qui per saltum ordinaretur, ipso facto remaneret suspensus ab executione superioris, secus inferioris ordinis.

IX. QUÆST. V. Qui non confirmatus Ordinari suscipit, peccat mortaliter? RESP. Tridentinum sess. 23. c. 4. de Refor. hæc statuit. Prima Tonsura non initiatur qui sacramentum Confirmationis non susceperint. Quare graviores Theologi docent, peccare mortaliter qui scienter, prætermissa Confirmatione, suscipiunt Tonsuram, & alios Ordines. P. Lacroix in 2235. refert Bulembaum cum 12. aliis, qui docent esse tantum peccatum veniale. Et hæc sententia, inquit P. Lacroix, est probabilior. Quia ubi agitur (inquit) de mortali contrahendo, non est afferenda obligatio, nisi certa certius constet. Robusta ratio. Sed neque subdo ego, tollenda, nisi certius constet non adesse obligationem. Periculosè, inquit Angelicus quod 1. 9. determinatur, nisi veritas expressè habeatur. Equè determinatur negando, ac adfirmando. In dubiis ergo tutor pars est eligenda, pulsus Reflexionum commentis. Certum est malum committere illum qui neglecta Confirmatione Ordines suscipit. Quid ergo agendum? Declina à malo, & fac bonum.

X. QUÆST. VI. Quotplex est titulus clericalis? RESP. Triplex, Ecclesiasticus, patrimonialis, monasticus. Titulus generatim accipitur pro iure ad quidquam legitime possidendum. Quare titulus clericalis Ecclesiasticus est jus fruendi Ecclesie bonis. Jus istud nunc acquiritur per beneficium pacificè possessum, aut per pensionem clericalem. Primis Ecclesie sacculis non ordinabuntur nisi Ecclesie addicti: & ipsa ordinatio titulus erat, quo jus Clerico tribuebatur accipiendi alimenta ex bonis Ecclesie.

XI. Titulus patrimonialis est jus percipiendi fructus ex aliis quam Ecclesie bonis, quæ vel gratuita donatione, aut hereditaria successione ordinato obveniunt.

XII. Solo titulo ecclesiastico, excludo patrimoniali, usque ad sæculum 10. ordinari fuere Clerici determinat Ecclesie addicti. Et hoc titulo alimenta ab Ecclesia accipiebant, & ad aliam

CAPUT VI.

De vocatione initiandorum, & signis quibus dignosci queat.

aliam transe Ecclesiam illis permissum non erat.

XIII. Post hæc tempora, & præsertim sæculo 12. vicissitudinem passa est Ecclesie disciplina. Misis pluribus documentis, in Tridentino, ut narrat Cardinalis Pallavicinus lib. 7. c. 9. acerrimè disputatum fuit ad versus titulum patrimoniale, & pro instauranda antiqua disciplina summo studio orarunt plurimi Sanctissimi Patres, inquietes, Sacerdotes vinculo ecclesiastici tituli solutos, similes equis esse freno destitutis. Sacra Synodus divino perfusa lumine, ut utriusque generis malis occurreret, regulam condidit saluberrimam, quæ si servaretur, restoreret ecclesiastica disciplina. Primum statuit ut Episcopum neminem etiam titulo patrimonii ordinari, nisi quem Ecclesie utilem, vel necessarium iudicaret. Patrimonium vero (inquit) vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi quot Episcopi iudicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque prius inspecto, patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri, tamenque esse que eis ad vitam sustentandam satis sint. Ut verò Tridentini Patres occurrerent malis quæ exaggerata fuere ad versus Clericos nulli Ecclesie addictos, venit S. Synodus sess. 23. c. 16. de Refor. ne quis deinceps ordinetur quin sit alicui Ecclesie addictus. Cum (inquit) nullus debeat ordinari qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesie, sancta Synodus, vestigiis sexti canonis Concilii Calcedonenfis insereudo statuit ut nullus in posterum ordinetur qui illi Ecclesie, aut pio loco pro cuius necessitate, aut utilitate assumitur, non ascribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quod si locum, inconsulto Episcopo, deseruerit, sit sacerdotum exercitium interdicatur.

XIV. En disciplina ecclesiastica ad suum primum instaurata splendorem. Nihil deest, nisi ut Episcopi exactè servent in promovendis ad sacras ordinationes quæ Tridentinum præscribit. Num hodie plures sint Clerici nulli addicti Ecclesie iis qui addicti sunt, ceteri iudicent.

XV. Tertius titulus est monasticus, vi cuius ordinantur Regulares, qui titulus paupertatis vocatur. Hi enim de bonis Ecclesie, seu domus in qua professi sunt, sustentantur. Plurima de hoc titulo, & de censibus vitalitatis, qui eundem committantur, dicenda essent. Sed dicta sunt alibi.

XVI. QUÆST. VII. Quot sunt effectus Sacramenti Ordinis? RESP. Tres: 1. gratia sanctificans: 2. gratia sacramentalis. 3. caracter. Gratia major, aut minor confertur iuxta diversam suscipientium dispositionem. Character est signum Christi in anima indelebiliter impressum. Plures alii effectus solent recenseri, ut sunt obligatio servandæ castitatis vi voti annexi, recitandi horas canonicas, privilegium canonis, & fori, & alia quæ non sunt sacramenti effectus, sed obligationes, vel privilegia, quæ statum clericalem consequuntur.

I. Vocatio de qua nunc sermo est, describi potest quod sit actus providentiæ supernaturalis, quo Deus nos pro illis eligit, preparatque dotibus consentaneis ad sacra officia abundans. Status Sacerdotalis supernaturalis est, cui nemo propria industria, & labore idoneus est; idè necessaria est providentia supernaturalis, quæ dirigat, & auxilia conferat tanto fini consentanea. Quos Deus ad hunc statum vocat, præparat dotibus opportunis.

II. Istius divinae vocationis necessitatem Scripturæ sanctæ manifestant. Christus Dominus, qui factus est exemplar à nobis imitandum, præordinatus fuit Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, ut Psal. 109. habetur. Non à semetipso venit, sed missus à Patre, ut nobis esset Pontifex (inquit Paulus Hebr. 9.) sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelso calis factus.

III. Quamobrem ipse clamabat in templo docens: A me ipso non veni, sed est verus, qui misit me: Joan. 7. Ille missus à Patre vocavit ad idem Sacerdotium Apostolos. Vocavit ad se quos voluit ipse: Marc. 3. Apostoli cum subditur debentur quel Judæ locum impletur, implorantur à Deo signa quibus manifestaretur eligendus. Ostende quem elegeris ex his duobus: Act. 1. Qui audent non vocati hunc occupare dignitatem, sic improbantur à Christo: Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit altitudinè, ille sur est, & latro: Joan. 10. subdit ibidem: Per me si quis introierit, salvabitur. Tandem S. Paulus Hebr. 5. inquit: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Sic, & Christus non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu.

IV. Quæ hætenus ex Scripturis sanctis dicta sunt, confirmari sanctorum Antiquum exemplis possent. Quæ majori resurgebant sanctitate, eo fortius ordinationi suæ in animarum Pastores aut resistebant, aut non nisi expressè vocati à tunc abebant. Innumera adducere exempla possem, quæ brevitas præstituta non finit.

V. Vocatio Divina est veluti fons, & radix gratiarum, & donorum quæ statui sustinendo vires pares conferunt. Sublata vocatione defunt præsidia necessaria, & ea posita omnia succedunt prosperè. Qui Deo non vocante, sed vel splendore dignitate aliciente, vel redituum lucello impellente suscipiunt sacros Ordines, Deo placere nequeunt. Numquid famulorum opera grata dominis essent, quæ ipsis repugnantibus fierent? Audiamus Christum ipsum loquentem Matth. 15. Omnis plantatio quam non plantabit Pater meus celestis, eradicabitur. Rursus Joan. 15. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollit eum. Notanda illa verba sunt in me. Non satis est fructus parere. Videndum num sint in Deo: In me. Tandem Matth. 9. Multi dicent mihi in die illa: Domine, Domine,

non ne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo armonia ejicitur; & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illi, quia nunquam novus: Discedite à me qui operamini iniquitatem.

VI. Quis hæc, Christi Jesu, oracula serio medians, totis artibus non contremiscit? Quis non videt, quam tremenda, & formidanda sit deliberatio dirigendi oves tuas, non implorata Dei misericordia, & vocationis gratia? Quid ergo, inquit, acturi sunt tot Sacerdotes, tot Pastores, qui nulla precatioe præmissa, nullo vocationis examine factò statum illum susceperunt? Seminabunt ergo in agro alieno undè metere nequeunt? In vanum ne isti currunt, cum non sint à Deo missi? Numquid desererè hunc statum debent? Si status deserit potest, ut animarum regimen; & dubio procul dimittit, quando gravia signa occurrunt quod desit ad talem statum vocatio, & desunt vocationis dona, debet. Cæterum arcana divinæ vocationis nos latet, Deoque soli patet. Vocatus Saul fuit, vocatus Judas, & aumbo improbatu fiere. Aliorum vocationis initia mala hominibus apparuerunt, sed profectio bona, & exitus sanctus. Catholicorum pauci electi; multi vocati. Nemo tamen desererè de sua salute debet. Sed omnes satagere precebus piis, & laboriosis operibus debent ut certam, sanctamque efficiant vocationem suam. Nemo desererè proprium statum valet, à quo recedere sine peccato nequit.

VII. Neque opponas doctrinam datam multis avertere à statu Religioso: quoniam repono: Utinam id verum esset ut averteret plurimos illos qui turmatim intrant non per ostium, sed aliunde, ut fures, & latrones. Satis enim est (inquit Concilium Lateranense IV.) maxime in ordinatione Sacerdotum paucos bonos, quàm multos malos habere. Hæc recogitent illi qui ut Ecclesias, Monasteria, Conventus, & Collegia impleant, necessitatis furo propagandæ sobolis, & implendi sedes, indiscriminatim admittunt claudos, gibos, cæcos, & dissolutos. Propagatio hæc cælestis, spiritalis, & divina est. A Deo, non ab humana industria proficitur oportet.

VIII. QUÆST. I. Quenam sint signa vocationis ad statum religiofum, & sacerdotalem? RESP. Illi non sunt ad sacros Ordines vocati quos corporis, animique defectus inepros reddunt ad sacra ministeria obeunda. Corporis defectus omnibus patent. Animi defectus alii sunt ambigui, alii probabiles, alii ferè certi. Defectus animi alii sunt veluti à natura insiti, & dicuntur nature vitia, ut animus ferocis, indoles sæva, & ferina, vel mollis, fluxa, & ad omnem ventum instabilis: ingenium rectum, plumbeum, stupidum, necessarius scientiis comparandis omnino ineptum. Alii sunt morales, & voluntarii, ut iracundia, superbia, ambitio, & habitus vitiosi. Qui nature vitia laborant, ad munia sacra non sunt promovendi. Numquid Sacerdotes ferocis indolis allicient gregem? An Pastores plumbei, retusque ingenii effundent in populum eloquia divina? Si mollis, fluxaque indolis, & effeminatæ naturæ sint, carent fortitudine evangelica, qua repellere lupos rapaces, deprimere superbos va-

leant. Ad istorum latera, inquit, ministri idonei sedent, quorum subsidio gregem dirigunt. O homines miserissimi in viis suis! Pastores ergo statum sunt, & ministri doctores sunt? Ministri carent vocationis gratia, carent cælestium donorum copia: quoniam isti non Deo vocante, sed humano artificio lenocinante plerumque intrusi sunt. Illusio est perniciosissima velle Pastoris ineptitudinem ministrorum peritia compensare.

IX. Defectus morales animi, quia voluntarii, corrigi valent, præsertim dum vocatio vera est. Diversum de istis, ac de incurabilibus naturæ vitis judicium formandum est. Nam si adsit acre ingenium, optima indoles, animi fortitudo, cæteraque naturæ dotes, crimina, & vitia emendari queunt. Prudens director præscribat penitentibus pietatis exercitium, virtutum semina spargat: & ex fructibus colliget, num planta transferenda sit in cæleste viridarium.

X. Signa divinæ vocationis juvenis promovendi ad sacros Ordines sunt. 1. si adolescens à sæculi oblectamentis avulsus sit, & ab illecebris mundi sejunctus. 2. si non ad vitam privatam seculo traducendam, sed ad Dei obsequium, proximique salutem incumbendum successum se feriat. 3. si orationis studio afficiatur, ut ejusdem ope explore divinam voluntatem valeat: oratio enim est cum Deo commercium, & animum eidem conjungit, atque dona necessaria petit. Hoc ardens desiderium ad discipendi sacros Ordines. Hoc tamen signum frequenter fallum, utpotè à cupiditate lucrandi panis, aut dignitatis indispensandæ, non ab amore Deo intervenienti proficiscens. Plures enim appetunt statum clericalem, quia à parentibus ad id incitantur, quia inde sperant exonerare familiam. Alii rei familiaris penuria pressi, laborare, ut Paulus Apostolus, manibus suis, fodere, occare, piscari reuunt, & statum clericalem considerant veluti artem, & professionem, qua absque labore, & sudore victum, & vestitum assequi commodè valeant. Quarè recentita signa ambigua sunt, & prudentis directoris est pro circumstantiarum diversitate deprehendere quænam vera, quænam fucata vocatio sit. Sed eo malo-rem res devenit ut plurimi nullo promisso consilio statum ex ingenio assumant, & non omnes Episcopi vigiles sint in exploranda ordinandorum vocatione.

XI. QUÆST. II. Licetumne Clericis est dignitates Ecclesiasticas, & animarum regimen appetere? RESP. Qui regimina animarum nempe Episcopatum, Parochiam, &c. appetunt, aut stulti, aut superbi sunt. Fusè versat hanc quæstionem S. Thomas 2. 2. q. 135. art. 1. ubi tria distinguit. 1. Est officium, quod Dei cultum, & proximi utilitatem spectat. 2. est celsitudo gradus, vi cuius Pastor dominatur in subditos. 3. sunt reditus, & obsequium subditorum. Desiderium laborandi, operandique in vinea Domini bonum est; verum ut fertur in dignitates, in honores, & gradus, & emolumenta temporalia, vanum, & ambitiosum est. Plurimi ajunt: Cupio vitare otium, & assæqui occupationem laborandi, & operandi in vinea Domini, & sub hac larva mentitur iniquitas sibi,

latitæque cupiditas, serpit ambitio. Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, inquit Paulus: & subdit Hieronymus: opus, non dignitatem: laborem, non delicias, per quod humilitas crescat, non insinuat fastidium. Si laborare isti revera velent in vinea Ecclesiæ, an non patet omnibus? Visitent xenodochia, consulent infirmos: adeant rura, & montes, insulant rudes, doceant ignorantes, dedocent errantes, succurrant pauperibus, prædicent verbum Dei. Adeant Episcopum, & dicant: Ecce ego mitte me. Quid? mittere, non mitti; imperare, non obedire; inserviri, non inservire; extolli, non extollere nos volumus. Hoc profectò est legitimum, germanumque responsum.

XII. Quid de illis qui ambitum agunt, patronos sollicitant, ut sibi Episcopatum, Parochiam procurent; qui matronis ipsis inserviunt, ut amafios suos obstrigant ad intercedendum, procurandumque gradum, & dignitatem? Isti sunt vilissima ambitiosis mancipia, fures, & latrones, qui nequeunt ingredi per ostium, scalas admoventi fenestris curant, & ut ascendere queant, adjuvari, & erigi à quibuscumque viris, & feminis student. Blaterant hac ætate ita distibui omnia ut, nisi industria humana, officia, & procuratio-nes adhibeantur, omnes jaceant, nullumque sine officio promoveri. Distinguo. Nemo sine procuratoribus promoveri ab homine, concedo. A Deo, nego. Cedo: vis promoveri ab homine, an à Deo? A Deo, inquit. Quid ergo garris necessarium esse industriam humanam? An ignorat Deus tuas dotes, & aptitudinem tuam? An si te quidaverit idoneum, non disponit sua infallibili providentia ut præficiaris Ecclesiæ moderandæ? Insistis, Deum miraculo non patrare sine necessitate, humanamque induktionem non prohibere, sed præcipere. Humanam quidem industriam Deus requirit in iis omnibus quæ ab homine pendunt, secus in iis quæ sibi ipsi referantur. Vocatio ad regimina Ecclesiæ christianæ tollis Dei opus est. Non ne ipsi sacri canonis prohibent ejusmodi officia, & procuraciones? Sed quid plura verba fundimus? Nisi illi qui prætorum, rejiciant omnes illos quos noverit officis, & ambitu parare sibi viam ad gradus, & dignitates Ecclesiæ, frustaneus est labor noster. Veritas seipsa luculenta est. Executione, non persuasione opus habet.

CAPUT VII.

De iis quæ præstare, & de iis à quibus abstinere Clerici debent.

I. QUÆST. I. Peccantne mortaliter Clerici qui nec vestem clericalem, nec tonsuram deserunt? RESP. Adfirmant graviores Theologi, & innumera Concilia præcipiunt sub pœna excommunicationis ut Clerici, & tonsuram, & habitum clericalem palam deserant, & ne comas longas nutriant, deserantque. Probabilitez plures omnia delinunt. P. Claudius Lacroix lib. 4. n. 1371. & seq. refert opinionem Gobat negantem esse mortale, si ablit scapulum, & contempserit. Aliam opinionem de Clerico nutriente comam

refert n. 1373. & scribit communis, & probabilis esse, talem clericum non peccare mortaliter, licet Episcopi, & Synodi talibus comminenter excommunicationem: quia, inquit, comminatio gravis non semper indicat grave peccatum. Injustitiam ergo perperat Synodi, & Episcopi levi culpe gravissimum pœnam comminantes. Etiam si gravis comminatio non semper indicaret grave præceptum; ideone in hoc casu non indicat? Et sic dicitur in altero casu. Et his distinctionibus Synodorum, & Episcoporum saluberrimæ sanctiones eluduntur. Rogandi ejusmodi Casuistæ, quo jure Synodorum, & Episcoporum decrèta ad proprias cogitacionulas detorqueant? Quis illis auctoritatem contulit tam frequenter extenuandi, & humanis appetitionibus attemperandi leges Ecclesiasticas, & divinas? Quid quod graviores Probabilitate non exculant à gravi culpa tales Clericos, ut animadvertit doctissimus Presbyter Bonus Merbeckus diff. 6. q. 15. inquit: Ac reipsa quidem ipsi Casuistæ, quorum plerique nihil in sacris litteris evolventis, nihil in sanctis Patribus, & Conciliis lectandis versari, plus a quo confisi, omnino in omnibus habent fidem. . . . in eam concessere partem, ut non surgat, & habitus clericalis negligenter, & omissionem inter peccata mortalia recenseant; & insuper homines talis omissionis confisio excommunicationis anathemate percussos, vel peccellentes assererent.

II. QUÆST. II. Peccantne Clerici, qui habitum clericalem ad formam habitus laicalis accommodant, comisque asceticis, & cincinnatis, & pulvere odorifero asperjas deserunt, tonsuram vix apparentem? RESP. Quid adversus torrentem, & quidem spontaneamente moris humani hifcam? Numquid adversus communem, & prævalentem corruptelam vocis sonitum emittat? Numquid Conciliorum, & S. Matris Ecclesiæ doctrinam, & Christi Evangelium erubescant? Absit. Status clericalis inter omnes Ecclesiasticos Ordines resulget, cujus Patriarcha, non homo, sed ipse Christus est, qui vocavit Apostolos, & successores. Habitus clericalis, & monachalis hostiliter pugnat cum luxu, fastu, & vanitate mundana. Quid si Claustrales vestem monachalem ad formam vulgo alla moda accommodarent? Quid si cincinnati, comati, crispati, manicati, & cyprio pulvere resperjas comas desererent? Clamarent omnes: Quænam hæc monstra? Stulti ne evaserunt Claustrales? Exclamaciones, & admirationes justissimæ. At status clericalis non ne, & ipse excellens, atque eminens? Ergo longius abesse à mundi vanitate, luxu, & pompis debet. Patres Tridentini, & cæteri Theologi adeo laborarunt ut contra Novatores propugnarent vestem clericalem distinctam à laicali esse: & Clerici nunc plurimi factò doctrinam in Tridentino definitam. Immo alicubi laici vestem clericalem, & clerici vanas laicorum pompas deserunt. Quid refert vestem esse nigram, si forma, & ornatu vanitate spirant? Quamquam plures nec nigram, sed fulgidam, & inauratam deserunt, præsertim dum rutilicantur, & inivera agunt. Audiamus Tridentinos Patres, qui sess. 14. c. 6. de Reform. clamant: Tanta autem boadè

aliquorum inolevit temeritas, religionisque contemptus, ut propriam dignitatem, & honorem clericalem parvi pendentes, cœtes etiam deserant publicè laicales pedes in diversis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus.

III. Quid verò de illis Confessariis dicendum qui ejusmodi pulcritulos, torosulos, barbatos, comatos, crispatos, & cincinnatos clericos, saltum, venerem, & fatanicam pompam utquequaque crepantes absolvunt, & ad altaria sacrificaturus mittunt? *Quæ conscientia*, (inquit Merbesius loc. cit.) & religione Confessarii in absolutionis beneficium impendunt, extrema supplicia cum hujusmodi larvatis clericis expecturi?

IV. QUÆST. III. Peccantne mortaliter Clerici accipientes beneficium cum animo deferendi statum clericalem, si opportunitas occurrerit? RESP. Adfirmant communiter Theologi, quia Clerici isti in re gravi circumveniunt Ecclesiam, & furantur reditus sacros, cum in sortem Domini vocati non sint. Aliqui adfirmant istos mortaliter peccare, si beneficio annexa sit animarum cura, secus si beneficium simplex sit. Distinctio vana, quia in utroque casu circumvenitur Ecclesia in re gravi, licet enormis in uno, quam in altero casu.

V. QUÆST. IV. A quibus abstinere Clerici debent? RESP. Concilium Mediolanense 1. plura enumerat à quibus abstinere Clerici astringuntur. 1. profanis negotiis se immiscere non debent; 2. abstinere ab arte mendandi; 3. à negotiis, & mercatura; 4. à conducendis prædiis lucra causa; 5. à tutela seu cura aliorum suscipiendi; 6. à sedituendo pro aliis; 7. à servitute foemina præstanda; 8. à ludis alearum, à venatione clamorosa tenentur. Ut ab his ultimis incipiam.

VI. QUÆST. V. Peccantne Presbyteri saeculares, qui matronis ancillantur? RESP. Corruptela hodierna, qua Presbyteri laici familiis inserviunt, & sub prætextu educandi liberos, familiaria negotia tractant, dominabus matronis inserviunt, manus consecratas porrigunt, quibus ambulantes sustinent, monstrata est, & horrenda. Presbyteri isti dignitatem sacerdotalem deturpant, vilipendunt proprium characterem, & sacrum gradum profanant. Episcopi evangelico peccare debent ejusmodi Presbyteros ab altari arceri, & sacris interdicere.

VII. QUÆST. VI. Utrum negotiatio Clerici sit interdicta? RESP. Omnes absolute affirmant. Inquit enim S. Paulus 2. ad Tim. 2. Nemo militans Deo immiscet se negotiis saecularibus. Casuista non pauci plures excogitant opinionationes, quas omnes more suo colligit P. Lacroix lib. 3. p. 2. n. 997. & seq. & primò affert, Clericum posse emere aliquid ut consumat, & aucto pretio illud vendere sperans se vitium empturum. Est enim, inquit, alius economica prudentia. Sacra, ne an profana? Addit ibi n. 999. & seq. Manriquez, & Delbene, teste Gobat, docent, posse Presbyteros emere uvas, & vinum vendere. Addit num. 1000. Gobat, inquit, putat in Germania licitum esse in Monasteriis pet-

famulos vendere vinum, & panem. Id enim propriè non esse habere tabernam, aut negotiari, sed sua vendere transcurantibus. Hoc fit non modò in Germania, sed etiam aleubi in Italia. Per illam particulam propriè eliduntur omnes canones, qui vetant negotiationem, & mercaturam Clericis, & in primis claustralibus. Plurimas alias opiniones faventes Clericorum negotiationi refert P. Lacroix, quas indicavi tom. 10. lib. 1. d. ff. 2. c. 11. Nunc eas prætereo, fatisque fit monere lectorem, ut ab eis quæ minùs conveniunt Clerico, ablineat.

VIII. QUÆST. VII. An venatio sit interdicta Clericis? RESP. Adfirmant absolute omnes, & innumeri sunt canones eamdem prohibentes. Venationes vetitæ sunt clamorose, neopè cum canibus, avibus, & armis, puta felopsis peractæ. Quietæ autem venationes sine canibus, avibus, & telopis, sed follis retilibus, & laqueis licitæ clericis sunt, ut colligitur ex Tridentino. P. Lacroix lib. 4. n. 1374. inquit: Prohibitiones illæ, nunc ita mitigatæ sunt, ut si recreationis causa, sicut sine magno clamore, scandalo, vel contemptu, non facile peccetur mortaliter. *Narrat Mol. Tur. Lug. MS.* Addunt Suar. Sa, Castrop. etiam à veniali excusari, si venatio sit rara, & moderata, & ad refectiendis vires.

IX. Fateor me gravi timore, & tremore contecti, cum ex una parte viderem Pontifices summos, Episcopos, & sacras Synodos comminari excommunicationem Clericis non deferentibus vestem clericalem, prohibere mercaturam, venationem, &c. & cum ex altera parte viderem citatos Casuistas tribunal erigere supra Pontifices, Episcopos, & Concilia, & clamare ad Clericos, prohibitiones istas, ita nunc mitigatas esse, ut violatores non peccent mortaliter. Subdit ibidem n. 1376. P. Lacroix: Dicastillus n. 300. putat venationem etiam cum apparatu, & CLAMORE, MOSAM non prohiberi Clericis, nisi fiat frequentior; & addit cum Cajet. Nav. Silv. Bann. Molin. Tur. Dian. licet fiat frequenter, non audeat se damnare mortalis, si ex recreatione fiat.

X. Hæc & similia per universam Theologiam interpretamenta grassantur, & ipsæ divinæ leges similibus distinguuntur accommodantur ad hominum mores. Quid juvat sacra Concilia, Episcopos, & Pontifices pro disciplina reformatione canones condere, si plurimi contumaciter doceant Clericos, & populum, hodie ita mitigatos esse canones, ut non obligent sub mortali, immò neque sub veniali, si recreationis gratia, quæ vetita sunt, sicut? Profectò omnes Clerici constituntur se recreationis gratia venari, ludere, negotiari, & alia plura quæ sileo. Cur miramur, si nunquam reformari, sed contra in dies laxari disciplinam tum ecclesiasticam, tum monasticam videamus? An plures Casuista in causa sint, an vetandum istis sit ne audeant mitigare sacros canones, judicent sapientes.

XI. QUÆST. VIII. Utrum Clerici veniti sint ludi alearum? RESP. Non modò antiqui, sed etiam recentes canones Clericis vetant ludos aleæ,

§. UNICUS.

De Scientia ordinandorum.

I. Scripturæ sanctæ ignarus à Sacerdotio repellit Deus. Quia tu scientiam respulisti, repellam te ne Sacerdotio fungaris. Osee c. 4. Et Evangelista Matth. c. 23. clamat: *Va vobis doctores cæci.*

II. Omnes adfirmant in ordinandis scientiam requiri: sed pauci explicant qualis scientia necessaria sit. Scientiam quam Propheta, & Evangelista inculcant, est scientia Scripturæ sanctæ. S. Paulus 2. ad Tim. 3. inquit: *Omnis Scriptura divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudicendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus.* Primum ergo necessarium est Scripturæ sanctæ studium, ut vera imago christiani spiritus formetur. Hac instructus divina scientia inoffenso pede legere poteris etiam auctores morales: quia tum discernere scies verum à falso. Non modò ipsæ divinæ Scripturæ, sed omnia Concilia, & Patres inculcant studium divinæ legis ab ipso Deo factis scriptoribus dictatæ. Concilium Nicanum II. can. 2. inquit: *Nostre Hierarchia substantia sunt eloquia divinitus tradita, divinarum Scripturarum vera scientia.* Rufinus dif. 1. cap. *Cum ignorantia, hæc habentur: Sciunt ergo Sacerdotes Scripturas sanctas, & canones, Deus te redarguet ob Scripturarum neglectum; atque iuxta legis suæ in Scriptura sancta descriptæ mandata judicabit.* Lubet huc transcribere verba prælati Theologi Ludovici Herbert de sac. Ord. p. 2. c. 8.

III. "Apagè ergo modernos illos Theologos morales qui in libris à se vulgatis doctrinam morum stabilunt ratiunculis, & argumentis, verisimilibus, ne dicam sophisticis, vixque sacrarum Scripturarum meminere, nisi ut earum sensum ad præconcepas opinioniones deducant; eoque proceduntur ut suspectos in fide pronuntiant qui sicut fidei dogmata, ita morales conclusiones afferunt repetendas ex Scriptis factis, canonibus Ecclesiæ, & sanctorum Patrum scriptis. Opere pretium foret ut viri hierarchici collectas apud se haberent propositiones ex hujusmodi libris magno numero excerptas, & censoriè notatas tum à summis Pontificibus, tum ab Episcopis per varia loca, ac presertim Gallicanis an. 1655. & 1700. tum ab insignibus Academicis."

IV. Verum si in ordinandis Clericis, si in Parochis, si in Confessariis requiritur Scripturarum studium, quid de Episcopis dicendum erit? Isti, cum sint populi christiani duces, multo profundius aliis subalternis ministris callere Scripturas, canones, Patres debent, quo possint alios sana imbucere doctrina, atque dignos, aptosque Ecclesiæ profectui in sui adiutorio assumere, indignos verò, ineptosque à ministerio arceri atque repellere.

aleæ, seu fortunæ & foris. Concilium Lateranense IV. sub Innocentio III. can. 26. inquit: *Clerici ad aleas, & taxillos non ludant, nec hujusmodi ludis intersint.* Glossa plura adjicit, & citat Novellam CXXIII. cap. 10. ubi hæc habentur: *Interdictum autem sanctissimis Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, & Subdiaconis, Leitoribus, & omnibus aliis. . . ad tabulas ludere, aut aliis ludentibus participes, aut inspectores fieri, aut ad quolibet spectaculorum spectandi gratia venire.* Concilium Tridentinum sess. 22. cap. 1. de Reformatione inter plura quæ de vita, & honestate Clericorum præscribit, hæc inculcat: *Statuti sanctæ Synodus ut quis aliis à summis Pontificibus, & à sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, commolationibus, eboreis, ALEIS, LUSIBUS, ac quibuscumque criminibus, nec non saecularibus negotiis fugiendis copiosè, ac salubriter sancita fuerint, eadem in posterum istam penam, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur; nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat.*

XII. P. Lacroix lib. 4. n. 1370. refert *Salaris, Mol. Rebel. Azor. Castrop.* interpretantes prohiberi consuetudinem ludendi, minimè verò una, aut altera vice. Immo addit *Sa, & Valentiam* ipsam consuetudinem ludendi, excusare à mortali, si non fiat ob lucrum, sed recreationis causa. Immo, inquit, *Salar* putat prohibitionem horum lusuum non extendi ad Religiosos laicos, quia textus tantum habet de Clericis. Sed communis opinio tenet oppositum, concludit ille.

XIII. Clerici hæc legentes, & Probabilissimi lenocinio præventi, incipiunt citatorum Casuistarum auctoritate sulci ludere una, & altera vice. Ex repetitis vicibus fit consuetudo, & tunc patrocinantibus *Sa, & Valentia* dicunt se ludere recreationis causa, non ob lucrum. Hoc enim est quid accessorium. Tandem patrocinate *Salar* concludunt hanc consuetudinem non extendi ad Religiosos laicos. Quoniam, inquit, auctores citati sunt graves, probi, & classici. Sed tu lector misis ejusmodi commentis, in Conciliorum, & maxime Tridentini doctrinam animum serio intendito, & à ludis aleatoris omnino abline. Noli incipere, nisi vis prosequi, & pravam contrahere consuetudinem. Vix aliquem excitationis Casuista legi, qui ferventi zelo, & sedulo studio promoveat sacrorum canonum observantiam; sed eo dirigit conatus suos, & studia in universa ferè Theologia ut leges, & canones mitigent, lineant, temperent, & humane fragilitati accommodent. Verum ne hoc sit, tu ipse lector iudex esto.

XIV. Clerici larvati incedentes peccant mortaliter. Diana tom. 7. re. 5. resol. 6. inquit: *Puto non esse recedendum à communi sententia Doctorum, nempe in tali casu Clerici saeculares, & regulares peccatum mortale committere.*